

Lang leve... de operette

Hoeren en snoeren is van alle tijden

■ Nederland is dol op operette. Geen stad zonder operettevereniging. Vanaf vandaag trekt Die lustige Witwe met een topbezetting door het land. Maar de reserveringslijnen zijn allesbehalve overbelast. Is er nog leven voor de operette?

DOOR PETER DE JONGE

Operette. Je zou er medelijden mee krijgen. Het gaat gebukt onder het imago van *opera light* of *belegen musical*. Bekneld tussen het klassieke drama dat nooit verloren lijkt te gaan en de succesformules van Joop van den Ende dreigt de verstikking.

In het niemandsland tussen heden en verleden is een zoektocht op gang gekomen naar modernisering. Geleid door Zdzislaw (spreek uit Zjiezlav of beter, hou het gewoon bij 'meneer') Supierz. Nadat de Hoofdstad Operette in 2001 door het stopzetten van overheidssubsidie een wisse dood stierf, besloot de nu 44-jarige Pool in het gat te springen en producties naar zijn tweede vaderland te halen. Maar dan wel operettes die meer zijn toegesneden op deze tijd. Fris, met respect voor de componist.

Niet dat elke liefhebber hem dat in dank zal afnemen. Want verandingsgezind is het traditionele publiek niet bepaald. De Raad van Cultuur typeerde de gemiddelde operettebezoeker in 2000 als 'een zestigplusser met een kleine beurs, die op zoek is naar het bekende repertoire in een theater zo dicht mogelijk bij huis'. Omdat de Raad vooral vernieuwing wil stimuleren, betekende deze conclusie de doodsteek voor het enige professionele gezelschap van ons land, de Hoofdstad Operette.

„Die had wel een zaalbezetting van 92 procent”, zegt Henk Poort, „daar zou iedere producent nu ja-loers op zijn.” Poort siert als Danilo het affiche van *Die lustige Witwe*. Misschien dat zijn naam dit vrolijke, klassieke genre in Nederland kan verlossen van de sfeer van de wereld van gravinnen met poederdozen, hoepeljurken en lila parasols en baronnen met bakkebaarden en slipjassen. De Amsterdamse bariton dankt zijn populariteit immers aan zijn rollen in musicals als *Phantom of the Opera*, *Les Misérables* en *Drie Muskietiers*, al zong hij ook opera's als *Macbeth* en *Rigoletto*. En niet te vergeten 26 operettes.

Dat laatste is hem met de paplepel ingegoten. „Mijn moeder was lid van de operetteclub. Toen ik 12 was zag ik mijn eerste voorstelling. Op een bepaald moment zeiden ze daar: 'die jongen van Tonnie kan ook wel lekker zingen' en toen mocht ik meedoen.” Opmerkelijk, want op de lagere school kreeg hij, zodra de klas ging zingen, altijd het bevel zijn lippen stijf op elkaar te houden. Zijn brommende geluid was geen gehoor tussen al die piepstemmetjes.

Inmiddels is Henk Poort (49) uitgegroeid tot een fenomeen. Sinds half januari heeft hij in het soms bitter koude (-16 graden) en besneeuwde Polen gerepeteerd met koor, orkest en ballet van het Grote Theater Łódź, waarmee de Stichting Internationale Opera Producties van Supierz samenwerkt. De hele internationale bezetting in het decor van een grauwe industriestad zes weken opgesloten om een sprankelende productie op de planken te brengen.

Bij Poort moet je niet aankomen met het verhaal dat operette het lelijke eendje van de klassieke muziek is. „Er wordt ten onrechte denigrerend over gesproken. Vroeger wilde iedereen een abonnement op de Nederlandse Opera, want dan hoorde je er bij. Maar die mensen vergaten dat opera is geschreven voor het gewone volk. Niet meer en niet minder. Echt niet voor snobs die het konden betalen.”

Voor de Friese sopraan Janny Zomer („Nederland heeft nog niet veel van haar gehoord, maar dat gaat veranderen”, voerspelt Poort) is *Die lustige Witwe* de eerste operette in haar zangcarrière. Ze heeft - afwisselend met de Canadese Ingrid Mankhof - de rol van de steenrijke weduwe Hanna Glavary. Operette sluit aan bij haar eerste passie, acteren. „Want daar komt het in *Die lus-*

tige Witwe meer op aan. Er zitten veel dialogen in. Dat maakt operette zo lastig, dat je moet omschakelen van zang- naar spreekstem.”

Hoe moeilijk het genre ook is en hoe imposant de zang- en acteerprestaties zijn, grote vraag blijft of de schouwburgen weer vollopen voor het werk van Franz Léhar en Johan Strauss jr. Mark Janicello, de Amerikaan die een appartement bewoont aan de Amsterdamse Amstel, is ervan overtuigd dat het moet lukken. Hij kent - net als Henk Poort - de smaak van het gewone publiek. Janicello debuteerde als operazanger in Carnegie Hall, maar zong in Oostenrijk en Duitsland met evenveel toewijding en succes de door hem zelf geproduceerde musical *Elvis*, verscheen voor verzoeknummers aan de tafeltjes van het Amsterdamse restaurant *Pasta e Basta* en scheept na *Die lustige Witwe* vrolijk in op een cruiseschip om er de passagiers te vermaken.

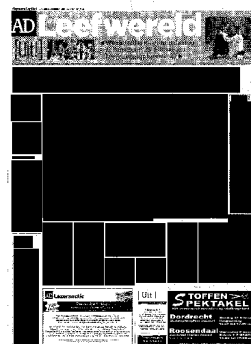
„Er zit in deze operette evenveel musical als in de shows van Joop van den Ende. Regisseuse Annette Wolf heeft dat suikerzoete, wat je nog al eens tegenkomt in operettes, eruit gehaald, waardoor de karakters steviger worden.” Maar de thema's zijn tijdloos, zegt hij. „Hoeren en snoeren en bedrog zijn van alle tijden.” Of tijdens de eerste voorstelling in december 1905 Rossillon na een vrijpartij met Hanna ook met zijn broek op zijn knieën het podium betrad? „Het Wenen van toen was een wilde stad. Bovendien je kunt *het* niet doen met je broek dicht. En al helemaal niet als de rits aan de zijkant zit. Whahahahah.”

Janicello schuwt de popularisering niet, zonder zijn klassieke opleiding te verloochenen. „Je kunt best wat veranderen aan een musical. Dialogen, kleding, decor. Dat mag allemaal wel eigentijdser. Dat het oudere publiek dat niet zou accepteren, geloof ik niet. Dan onderschat je die mensen. Ze komen net als iedereen naar het theater om een leuke avond te hebben. Dus waarom zouden we Paul de Leeuw niet vragen een komische rol te spelen?”

Die lustige Witwe

■ *Die lustige Witwe* van Franz Léhar is het prototype van een operette. Elke van de drie aktes is gebouwd rondom een feest met romantische melodieën en stuwende ritmiek. Een aaneenschakeling van ari-a's en duetten. Middelpunt is de rijke weduwe Hanna Glavari (afwisselend vertolkt door Ingrid Mankhof en Janny Zomer). Haar jeugdliefde Danilo (Henk Poort, Mark Janicello) houdt nog steeds van haar, maar wil niet de indruk wekken uit te zijn is op haar fortuin van 20 miljoen, wat andere huwelijkskandidaten een kans geeft. De regie is in handen van Annette Wolf, operettespecialist Bernhard Steiner is verantwoordelijk voor de muzikale leiding van koor en orkest van Grote Theater Łódź. Er werken ruim 120 mensen mee aan de productie, voor het vervoer van het decor zijn drie vrachtwagens nodig. „Als je operette brengt moet je het ook groots aanpakken”, zegt uitvoerend producent Zdzislaw Supierz. De operette wordt in de oorspronkelijke taal, Duits, gezongen en gesproken, maar is Nederlands boventiteld.

De lustige Witwe. Opera in drie bedrijven van Franz Léhar. Eerste voorstelling vanavond in De-venter daarna tournee t/m 24 maart. Première 27 februari RAI Theater Amsterdam. Info: Supierz Artist Management: 033-455.5656; www.supierz.nl

Wat is operette?

■ Operette is ontstaan in de tweede helft van de 19de eeuw uit een combinatie van de Opera buffa, de komische opera, en vaudeville, cabaretachtige toneelstukjes vol opgewekte, soms komische liedjes. Het is een vrolijke theatervorm waarin de dialoog wordt gesproken, maar zang en dans het belangrijkste zijn. Het verhaal speelt zich meestal af in de hoogste kringen. Baronnen en baronessen, graven en gravinnen buitelen over elkaar heen. Liefde en bedrog spelen een voornamelijk rol. Met de opkomst van de musical kreeg de operette er een grote concurrent bij. Nieuwe operettes worden niet meer geschreven.

De diva

■ Iedere productie heeft een superster nodig. En als ze een gevierde zangeres is, heet ze diva. Gevierd is Ingrid Mankhof zeker. Vooral in Oostenrijk en Duitsland. In Koblenz stond het publiek in de rij om haar te zien als Hanna in *Die lustige Witwe*, de rol die ze ook twaalf keer in Nederland speelt. De 36-jarige sopraan heeft haar sterrenstatus zelfs vertaald naar haar internetadres dat begint met diva@...

Hoezeer ze ook geniet van haar populariteit in Europa, het liefste is ze toch in haar eigen Vancouver aan de westkust van Canada. Daar is ze eveneens een grote ster, die onder meer is ingehuurd door wijnproducent Ernest & Julio Gallo. „Sta ik op een foto met een wijnfles op het internet?“, vraagt ze geschrokken. „Zeg dat maar tegen niemand hier. Dat wist ik niet.“ Diva's mogen kennelijk niet in een commercial optreden. En al helemaal niet voor alcohol.

Die lustige Witwe wordt haar eerste optreden in Nederland, dat ze kent om onder meer het liberalisme op het gebied van seks en drugs. Niet het soort vrijheid waarvan ze houdt. De operette mag dan doordrenkt zijn van seksuele toespelingen, het moet wel netjes blijven. De blote borst die Janet Jackson toonde tijdens de opening van de strijd om de Super Bowl is haar nog altijd een gruwel. „Iedereen werd ermee geconfronteerd, ook degenen die dat niet wilden.“ In *Die lustige Witwe* draagt Ingrid een keurig licht jurkje tot net boven de knie.

Henk Poort en Ingrid Mankhof

Huwelijkskandidaten drommen samen om Hanna, de rijke lustige Witwe. FOTO'S CHWALISLAW ZIELINSKI/SUPIERZ ARTIST MANAGEMENT BV